

TEPUČIA VĚJAS

Malgosia Bartosik . Philippa Nuttall Jones . Zam Zadeh

2019-ieji visiems išimins kaip metai, kai pasaulyje šis tas pasikeitė. Tais metais vaikai surengė streiką, reikalaudami, kad suaugusieji imtųsi veiksmų ir sustabdytų klimato kaitą.

Ši smagi knygelė, įkvėpta dviejų mamų (lenkės vėjo energijos propaguotojos ir britės žurnalistės) ir talentingos jaunos Irano menininkės pokalbio, pasakoja, kaip energija iš atsinaujinančių šaltinių, tokių kaip vėjas, padės pakeisti pasaulį, kad jis taptų švaresnis ir sveikesnis visiems jo gyventojams.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

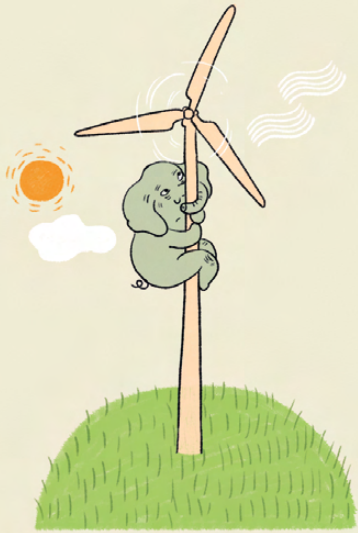
ISBN 978-609-468-205-6

2019 m. Tiražas 1000 egz.

Užsakymo Nr. 4463

Spausdino UAB „BMK Leidykla“

A. Mickevičiaus g. 5, Vilnius LT-08119

2019 metais vaikai visame pasaulyje surengė streiką. Ne, jie streikavo ne prieš savo mokytojus.

Vaikai kreipėsi į suaugusiuosius, atsakingus už klimato kaitą, reikalaudami, kad šie imtųsi veiksmų ir sustabdytų žalingus procesus. Vaikai praleido pamokas norėdami paraginti valdžios žmones priimti planetą ginančius įstatymus ir užtikrinti jiems švarią ateitį.

Imkitės pokyčių! Sustabdykite klimato kaitą!

Bet kas gi iš tiesų yra klimato kaita ir kodėl taip svarbu ją sustabdyti? Kad atsakytume į šį klausimą, turime nukeliauti į praeitį...
Prieš 200 metų dauguma žmonių gyveno kaime.

Tada prasidėjo pramonės revoliucija.
Gamyklos ir fabrikai klestėjo,
o žmonės
kėlėsi dirbti į miestus.

Kad gamyklos ir fabrikai veiktų,
reikėjo milžiniškų energijos kiekių.
Vėliau energijos reikėjo žmonių
namams, automobiliams ir
lėktuvams.

Kai į pagalbą buvo pasitelktos mašinos, atsirado daugiau darbo vietų.

Žmonėms nebereikėjo vien tik dirbti žemę.

Žmonės pradėjo uždirbti daugiau pinigų, ėmė pirkti daugiau maisto ir gyventi ilgiau ir sveikiau.

O automobiliais ir lėktuvais
labai patogiu keliauti.

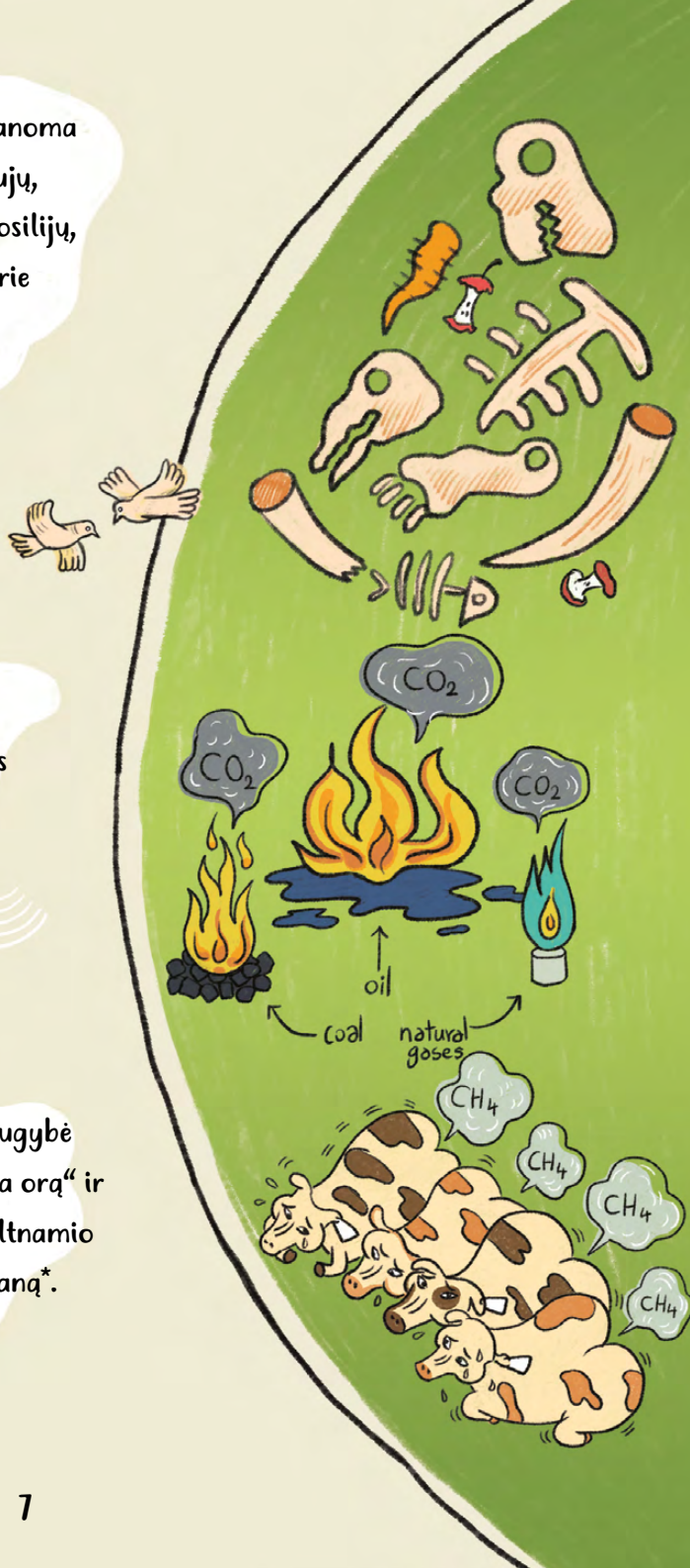

Tačiau daugelio šių dalykų neįmanoma daryti be naftos, anglies ir dujų, iškastinio kuro, susidarancio iš fosiliju, negyvų gyvūnų ir augalų, kurie milijonus metų tūnojo suslėgti žemėje.

0 deginant iškastinį kūrą išsiskiria šiltnamio efektą sukeliančios dujos – anglies dvideginis*.

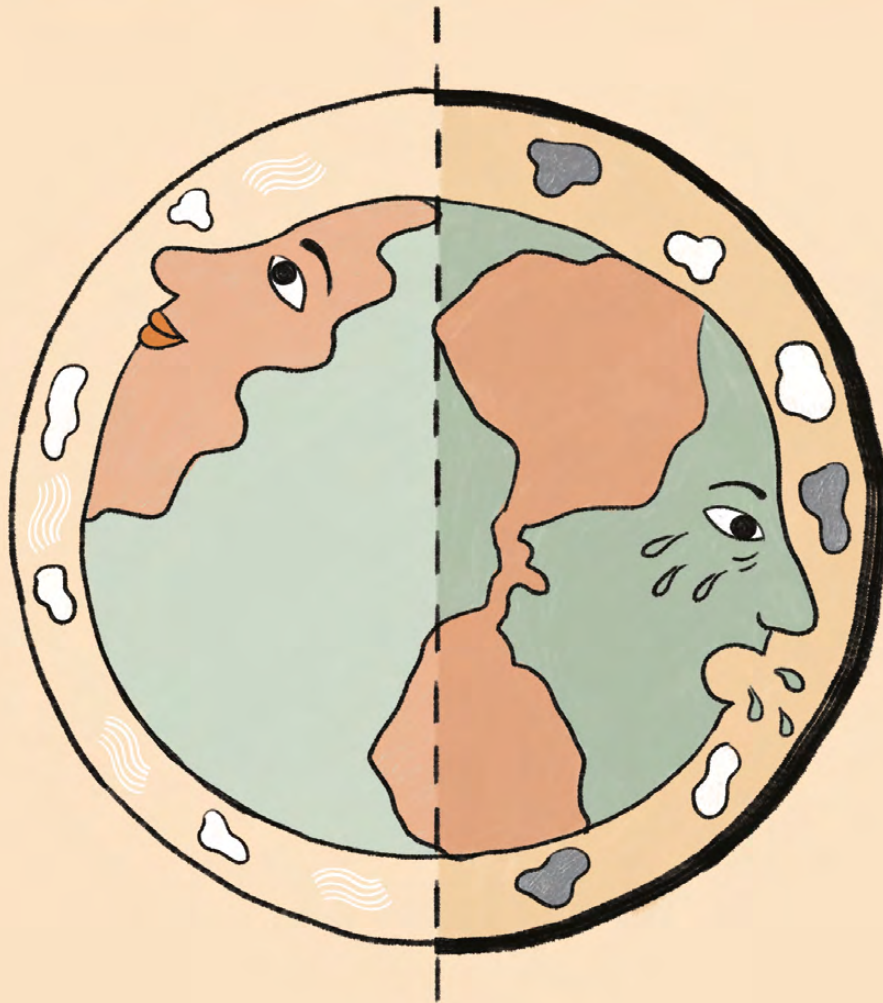
Dideliuose ūkiuose auginama daugybė galvijų, ypač karvių, kurios „gadina orą“ ir raugėja, išskirdamos dar vienas šiltnamio efektą sukeliančias dujas – metaną*.

* anglies dvideginis CO_2
* metanas CH_4

Šių dviejų rūšių dujos aplink Žemę suformuoja nematomą gaubtą ir neleidžia išsisklaidyti saulės šilumai. Kaip šiltnamyje.

Saulė šildo Žemę, atmosfera sulaiko šilumą, tad Žemėje gyventi gera. Tačiau kenksmingų dujų gaubtas tapo pernelyg storas, o tai lėmė oro perkaitimą ir klimato kaitą.

Nuo to laiko, kai pradėjo veikti pirmosios gamyklos ir fabrikai, pasaulis sušilo vienu laipsniu pagal Celsijų.

Galbūt atrodo, kad vienas laipsnis yra labai mažai. Bet lygiai taip pat, kaip žmogus pasijunta prastai ir ima karščiuoti šiek tiek pakilus kūno temperatūrai, taip ir Žemėje atšilus viskas ima klostytis prasciau.

Oro sąlygos darosi vis ekstremalesnės, dažniau kyla potvyniai, užplūsta karščio bangos. Kenčia gyvūnai ir augalai. Išnyksta ištisos rūšys, nes netenka savo buveinių.

O žmonės suserga mirtinomis ligomis dėl gamyklų ir automobilių sukeltos oro taršos.

Mes galime imtis veiksmų.

Išjungdami šviesas ne tik taupome energiją.
Kai mažiau sunaudojama energijos, į aplinką
mažiau išskiriama anglies dvideginio.

Vaikstant, važinėjant dviračiais, viešoju transportu arba traukiniais,
aplinka teršiama mažiau, nei keliaujant automobiliu arba lėktuvu.

Jei mažiau valgysime mėsos,
į aplinką išsiskirs mažesnis kiekis metano.

Bet to nepakanka.
Energijai sukurti deginamas iškastinis kuras –
pagrindinis šiltnamio efektą sukeliančių
dujų šaltinis.

Mes turime nustoti naudoti iškastinį kurą
ir skubiai pereiti prie švarių energijos
šaltinių, tokių kaip saulė ir vėjas.

Žmonės daugybę amžių naudojo vėjo energiją. Nuo senų senovės mūsų protėviai, pažaboję vėją, plukdė laivus ežerais ir jūromis.

Pirmieji vėjo malūnai buvo pastatyti maždaug prieš 2 000 metų vandeniui pumpuoti ir grūdams malti.

Devyniolikto amžiaus pabaigoje mokslininkai, tarp kurių buvo Danijos meteorologas *Poul la Cour*, sukūrė pirmąsias vėjo jėgaines elektrai gaminti.

Iki 1918 metų Danijoje buvo įrengta ir veikė jau daugiau kaip 120 elektrą gaminančių vėjo turbinų. Tačiau tik 1978 metais Danijos inžinieriai sukūrė pirmą pasaulyje trijų menčių vėjo jėgainę, įkvėpusią mokslininkus sukurti jėgaines, kurias naudojame šiandien.

Taigi kaip veikia vėjo jėgainė?

Pirmosios šiuolaikinės vėjo jėgainės buvo ne ką didesnės nei jų devyniolikto amžiaus giminaitės.

Šiandienės jėgainės yra visu kuo pranašesnės: jos aukštesnės, galingesnės ir tylesnės. Jų yra ir ant žemės, ir jūroje.

Vieno galingiausios pasaulyje jėgainės apsisukimo užtektų visai dienai aprūpinti jūsų namus elektra.

Iki 2025 metų dauguma vėjo jėgainių bus aukštesnės už Paryžiaus Eifelio bokštą (kiekviena jų svers daugiau nei 100 dramblių).

Europoje jau veikia daugiau kaip 130 000 vėjo jėgainių, aprūpinančių vartotojus elektros energija. Pasitelkdami vėjo energiją, naudodami saulės energijos baterijas, važinėdami elektromobiliais, keisdami savo elgseną ir įpročius – taupydami energiją ir mažiau teršdami – sukursime švaresnę, sveikesnę ateitį mums visiems.

Projekta remia:

Wind[•]
EUROPE

windeurope.org

www.letthewindblow.org

Knygos leidimą remia:

Buvo atspausdinta naudojant sertifikuotą ekologišką popierių.